

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 7/2024-30

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. JCLic. Tomáš Majerčák, PhD., s. r. o., Južná trieda 28, Košice, proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9Co/71/2022 z 28. júna 2023 a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. októbra 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 prvej a druhej vety a ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 12 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom krajského súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a priložených príloh vyplýva, že sťažovateľka bola účastníčkou súdneho konania v postavení žalobkyne proti žalovanému mestu Košice, Trieda SNP 48/A, IČO 00 691 135 (ďalej aj „žalovaný“), vedeného na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 34C/21/2020 o zaplatenie sumy 5 663 eur s príslušenstvom z dôvodu opakujúcej odplaty (renty) za vecné bremeno preto, lebo žalovaný užíval pozemok sťažovateľky pod futbalovým ihriskom a miestnou komunikáciou.

3. Sťažovateľka je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností nachádzajúcich sa v [REDACTED]. Žalovaný užíva pozemky tým, že má na nich postavenú stavbu – futbalové ihrisko a taktiež miestnu komunikáciu.
4. Žalovaný nezaplatil za užívanie pozemkov žiadne nájomné, resp. odplatu za vecné bremeno zriadené zákonom č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky, a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 66/2009 Z. z.“).
5. Podľa znaleckého posudku č. 68/2016 vyhotoveného znalcom Ing. Ladislavom Nagyom bola určená všeobecná hodnota ročného nájmu za stavebné pozemky, kde sú všetky inžinierske siete v tejto lokalite v hodnote 4,34 eura/m² a všeobecná hodnota ročnej odplaty za zriadenie vecného bremena v hodnote 3,67 eura/m². Sťažovateľka žalobou uplatnila odplatu za vecné bremeno za obdobie od 24. januára 2017 do 24. januára 2020.
6. Mesto Košice ako žalovaný, uvedomujúc si rozhodovaciu prax, dobrovoľne zaplatilo 20. októbra 2020 istinu vo výške 4751,09 eur aj s úrokom z omeškania. Zvyšnú časť žalovanej sumy vo výške 881,91 eur a k nej prislúchajúce úroky mesto nezaplatilo iba z dôvodu, že odplatu počítalo na základe znaleckým posudkom určenej náhrady za zriadenie vecného bremena, a nie nájomného. Teda mesto samo uznalo nárok sťažovateľky, mesto samo uznalo, že odplata za vecné bremeno je opakujúca sa platba. Mesto súhlasilo so spôsobom opakovanej odplaty, ktorú si zvolila sťažovateľka. Sťažovateľka z tohto dôvodu zobrala žalobu čiastočne späť.
7. Okresný súd rozsudkom č. k. 34C/21/2020-208 zo 17. mája 2022 rozhodol tak, že prvým výrokom konanie v časti zaplatenia istiny v sume 4 955,96 eur s príslušenstvom zastavil z dôvodu čiastočného späťvzatia žaloby a druhým výrokom v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.
8. Okresný súd zamietol žalobu z dôvodu, že na nehnuteľnostiach vzniklo vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z. a v plnom rozsahu sa odvolal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 99/2019, podľa ktorého odplata za vecné bremeno má byť jednorazová.
9. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala sťažovateľka odvolanie.
10. Krajský súd rozhodol o podanom odvolaní rozsudkom sp. zn. 9Co/71/2022 z 28. júna 2023 tak, že potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v zamietajúcom výroku a vo výroku o trovách konania a nepriznal stranám sporu nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

II. Argumentácia sťažovateľky

11. Proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu sťažovateľka podala túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje tým, že je arbitrárne.
12. Sťažovateľka v texte ústavnej sťažnosti uviedla, že požadovala vydanie odplaty za užívanie nehnuteľnosti v žalovanom období z titulu bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 a nasl. zákona Občianskeho zákonníka, a nie podľa zákona č. 66/2009 Z. z.

13. Sťažovateľka poukázala na to, že čo sa týka odplatnosti vecného bremena vo forme opakujúcich sa plnení, to znamená, že vlastníčkovi pozemku patrí náhrada za každý deň trvania vecného bremena, v tejto oblasti už bola ustálená judikatúra všeobecných súdov. Sťažovateľka sa v konaní pred všeobecnými súdmi a v ústavnej sťažnosti odvoláva na tieto rozhodnutia: „*Uznesenie NS SR zo dňa 23. 04. 2015 č. k. 4 MCdo 2/2014, Uznesenie NS SR zo dňa 20. 06. 2014 č. k. 6 Cdo 230/2013, Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 12.11.2014 sp. zn. 1Co/512/2013, Rozsudok Krajského súdu v Košiciach zo dňa 21.03.2017 sp. zn. 5Co/225/2016, Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 11.12.2012 sp. zn. 6Co/75/2012, Rozsudok Krajského súdu Bratislava zo dňa 03.12.2012 sp. zn. 6Co/117/2012, Rozsudok Krajského súdu Bratislava zo dňa 28.05.2012 sp. zn. 6Co/154/2012, Rozsudok Okresného súdu Košice I zo dňa 24.1.2017 sp. zn. 24C/152/2014, Rozsudok Okresného súdu Košice II zo dňa 16. 02.2017 sp. zn. 25C/565/2015, Rozsudok Okresného súdu Košice II zo dňa 23.1.2017 sp. zn. 420/662/2015, Rozsudok Okresného súdu Košice II zo dňa 27.5.2016 sp. zn. 10C/1/2015, Rozsudok Okresného súdu Košice I zo dňa 04.04.2017 sp. zn. 36C/10/2014, Rozsudok Okresného súdu Košice II zo dňa 10.06.2015 sp. zn. 430/181/2013, Rozsudok Okresného súdu Košice II zo dňa 10.06.2014, sp. zn. 24C/124/2011, Rozsudok Okresného súdu v Banskej Bystrici zo dňa 28.06.2016 sp. zn. 12C/61/2016, Rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 09.09.2014 sp. zn. 19C/21/2013, Rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 03.10.2012 sp. zn. 10C/2/2011, Rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 28.04.2014 sp. zn. 100/118/2011, Rozsudok Okresného súdu Bratislava I zo dňa 13.06.2012 sp. zn. 25C/47/2011“*

14. Sťažovateľka argumentuje tým, že krajský súd v napadnutom rozhodnutí rozhodol odchyľne od už uvedených rozhodnutí, ktoré riešili obdobné prípady, a odklon nezdôvodnil.

15. V zmysle nálezu ústavného súdu vo veci sp. zn. III. ÚS 237/09 a nálezu vo veci sp. zn. PL. ÚS 42/2015 pri nútenom obmedzení vlastníckeho práva možno uvažovať o opakovaných platbách primeranej náhrady počas trvania núteného obmedzenia vlastníckeho práva. Podľa sťažovateľky sa krajský súd v napadnutom rozhodnutí s týmito rozhodnutiami ústavného súdu nevysporiadal aj napriek tomu, že sťažovateľka na to poukázala v odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie.

16. Sťažovateľka uvádza, že krajský súd v napadnutom rozhodnutí rozhodol v rozpore s už uvedenými rozhodnutiami, čím porušil princíp právnej istoty a princíp predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, v dôsledku čoho došlo k porušeniu označených práv.

17. Sťažovateľka podala žalobu, pretože už v obdobnej veci (vedľajšia parcela rovnako pod futbalovým ihriskom) bolo právoplatne rozhodnuté, že odplata za vecné bremeno je opakovaná, teda vo forme renty. Sťažovateľka, keď podávala žalobu, mala legitímne očakávania, že súd rozhodne tak, ako v už uvedených skorších rozhodnutiach.

18. Podľa názoru sťažovateľky cieľom zákona č. 66/2009 Z. z. je vysporiadať vlastnícke vzťahy k pozemkom, na ktorých majú obce a samosprávne kraje postavené stavby. Ak sa budú rozhodovať spory tak, že odplata za vecné bremeno je jednorazová a navyše už aj premlčaná, už nič nedonúti obce a samosprávne kraje vysporiadať pozemky, teda nikdy nedôjde k usporiadaniu vlastníckych vzťahov k pozemkom. Teda rozhodovacou činnosťou súdov sa v danom prípade úplne popiera účel a význam zákona č. 66/2009 Z. z.

19. Pozemky, ktoré sú predmetom tohto konania, má sťažovateľka po svojich právnych predchodcoch. Ide o rodinný majetok, ktorý im štát v dobe neslobody zabral bez akéhokoľvek povolenia či súhlasu. V súčasnosti im je tento majetok *de facto* vyvlastnený, a to bez nároku na akúkoľvek odplatu v prípade, ak by odplata za vecné bremeno bola jednorazová. Sťažovateľka je ale naďalej povinná platiť miestnu daň. Sťažovateľke v danom prípade zostalo iba holé vlastnícke právo.

20. Sťažovateľka trvá na tom, že na parcelu, ktorá je predmetom tohto konania nemožno aplikovať zákon č. 66/2009 Z. z. z viacerých dôvodov. Na žalovaných pozemkoch nestojí žiadna stavba. Predmetom tohto konania sú parcely, na ktorých je futbalové ihrisko (športový areál), a nie stavba, teda vecné bremeno na žalovanej parcele nikdy nevzniklo a ani vzniknúť nemohlo. Ani príslušný okresný úrad, katastrálny odbor neeviduje na žalovaných pozemkoch žiadnu stavbu. Vecné bremeno nemohlo vzniknúť ani z toho dôvodu, že § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. umožnil zriadiť vecné bremeno iba za podmienky, že ide o stavbu povolenú podľa platných právnych predpisov. Avšak žalovaný v priebehu konania nepredložil žiadne stavebné povolenie, žiadne územné rozhodnutie týkajúce sa futbalového ihriska. Teda nepredložil dôkaz o tom, že ihrisko bolo zriadené v súlade s právnymi predpismi.

21. Ak by aj odvolací súd zastával názor, že ihrisko je stavbou, sťažovateľka poukazuje na skutočnosť, že ihrisko nebolo povolené podľa právnych predpisov. Uvedené obdobie platí aj o nepatrnej časti žalovanej parcely, na ktorej sa nachádza miestna komunikácia. Navyše zákonodarca stanovil rozdiel medzi stavbami uvedenými v § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. a cintorínmi, športovým areálom a verejnou zeleňou, ktoré sú uvedené v § 1 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. Zákonodarca sa v poznámke 4 odvoláva iba na § 43 stavebného zákona, a nie na § 43a stavebného zákona.

22. Právo zodpovedajúce vecnému bremenu v zmysle zákona č. 66/2009 Z. z. teda vzniklo iba k pozemkom pod stavbami, ktoré sú uvedené v § 1 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z., a nie k takým pozemkom, na ktorých sa nachádza cintorín, športový areál alebo verejná zeleň, teda ktoré sú uvedené v § 1 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z.

23. K pozemkom, na ktorých je umiestnený cintorín, športový areál alebo verejná zeleň, ak tento cintorín, športový areál alebo verejná zeleň prešli do vlastníctva obce podľa osobitného predpisu, zákonodarca nezriadil právo zodpovedajúce vecnému bremenu podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. Zákonodarca zákonom č. 66/2009 Z. z. len dal obciam a samosprávnym krajom možnosť vysporiadať vlastnícke vzťahy k pozemkom, na ktorých je cintorín, športový areál alebo verejná zeleň, buď zámenou, alebo prostredníctvom pozemkových úprav. Tento záver explicitne vyplýva z § 1 ods. 2 a z § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. a aj z dôvodovej správy.

24. Sťažovateľka zastáva názor, že zákon č. 66/2009 Z. z. nemožno v tomto konaní aplikovať, keďže vecné bremeno podľa § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. na žalovaných pozemkoch nikdy nevzniklo.

25. Vzhľadom na už uvedené sťažovateľka zastáva názor, že má nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka.

26. V tejto súvislosti na podporu už uvedenej argumentácie a výkladu zákona sťažovateľka poznamenala, že rozhodnutia najvyššieho súdu, na ktoré poukazuje súd prvej inštancie, v zmysle

ktorých má byť odplata za vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z. vo forme jednorazového plnenia (teda premlčaná), sa týkajú parciel, na ktorých sa nachádzajú stavby – miestne komunikácie, a nie verejná zeleň, cintorín či športovisko. Rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré sa dotýka verejnej zelene (sp. zn. 4 Cdo/52/2009), hovorí, že ide o nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia.

27. V súvislosti s odplatou za vecné bremeno zriadené zákonom č. 66/2009 Z. z. súd prvej inštancie uviedol, že rozhodovacou činnosťou najvyššieho súdu je ustálené, že zaň patrí jednorazová odplata. Takéto konštatovanie podľa sťažovateľky v žiadnom prípade nie je pravdou.

28. Súd prvej inštancie poukázal na to, že ak judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov vzniklo *ex lege* jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže to byť inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. Sťažovateľka s uvedeným názorom nesúhlasí.

29. Sťažovateľka ku dňu účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. nemohla vedieť, že má žiadať jednorazovú odplatu. Nikde to nebolo ani nie je napísané, s týmto názorom prišiel až najvyšší súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti po jedenástich rokoch od účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z.

30. Ak by odplata za vecné bremeno mala byť jednorazová, tak už nič nedonúti obce a samosprávne kraje, aby pristúpili k vysporiadaniu vlastníckych vzťahov k pozemkom pod ich stavbami, a to či už zámennými zmluvami, alebo pozemkovými úpravami.

31. Mestá, obce k vysporiadaniu vlastníckych vzťahov pod stavbami nepristúpia, lebo pozemky môžu držať, užívať, budovať na nich stavby, opravovať stavby a nič za to nemusia platiť, nič ich to nestojí. Je veľmi dobré pre obce a samosprávne kraje užívať cudzí majetok bez toho, že by ich to niečo stálo. Takýto výklad vedie *de facto* k pozbaveniu vlastníckeho práva, lebo vlastníkom ostáva iba holé vlastnícke právo.

32. Vlastníci pozemkov nemajú žiaden právny prostriedok, aby donútili obce a samosprávne kraje k usporiadaniu vlastníckych vzťahov. Sťažovatelia navrhovali odkúpenie pozemkov alebo zámenu pozemkov, ale žalovaný s ničím nesúhlasil.

33. Súd svojím rozhodnutím nastolil právny stav, že vlastníci nemajú nárok na nič a musia všetko len trpieť a znášať.

34. Podľa sťažovateľky sú dve skupiny vlastníkov. Jedna skupina vlastníkov pozemkov pod stavbami obcí a samosprávnych krajov je tá, ktorá má uzatvorené nájomné zmluvy s obcami a so samosprávnymi krajmi a dostáva pravidelne odplatu, nájomné, a to ročné alebo mesačné. Druhá skupina vlastníkov pozemkov pod stavbami obcí a samosprávnych krajov je tá, ktorá nemala ku dňu účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z. uzatvorené nájomné zmluvy s obcami a so samosprávnymi krajmi a na týchto pozemkoch bolo zriadené vecné bremeno. Ak podľa ústavy vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnakú ochranu a jedna skupina dostáva pravidelne nájomné, tak aj druhá skupina by mala dostávať pravidelne odplatu za vecné bremeno.

35. Žaloba bola podaná (na Okresnom súde Banská Bystrica prostredníctvom upomínacieho konania) ešte 3. februára 2020, teda v takom čase, keď platila judikatúra, že odplata za vecné bremeno podľa § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. je vo forme opakujúceho sa plnenia.

36. Sťažovateľka mala legitímne očakávania, že svoj majetok bude do budúcnosti užívať. Štát jej užívanie znemožnil a zákonom č. 66/2009 Z. z. v súlade s výkladom najvyššieho súdu v rozhodnutí z 30. novembra 2020 jej *de facto* vyvlastnil majetok, keďže vlastníkom ostalo iba holé vlastnícke právo, keďže obsahom vecného bremena je držba a užívanie pozemku pod stavbou vrátane práva uskutočniť stavbu alebo zmenu stavby.

37. Podľa sťažovateľky odplata za vecné bremeno, ktoré je zriadené zákonom č. 66/2009 Z. z. má byť súdmi priznávaná vo forme opakujúceho sa plnenia (renty) až do usporiadania vlastníckych vzťahov prostredníctvom pozemkových úprav alebo zámenných zmlúv.

38. Vlastníci pozemkov pod stavbami obcí a samosprávnych krajov majú len holé vlastníctvo k svojim pozemkom, avšak musia platiť za tieto pozemky dane, pri dedení musia zaplatiť poplatky notárovi, súdne poplatky, teda majú s pozemkami iba výdavky a obce a samosprávne kraje tieto pozemky užívajú bez toho, aby za ne platili pravidelnú odplatu.

39. Krajský súd v napadnutom rozhodnutí zotrval na tom, že na pozemkoch sťažovateľky vzniklo vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z. a odplata za toto vecné bremeno je iba jednorazová. Krajský súd sa vôbec nevysporiadal s tvrdením sťažovateľky, že v obdobných veciach bolo už v skorších právoplatných rozhodnutiach rozhodnuté o opakovanej náhrade. Z tohto dôvodu sťažovateľka považuje napadnuté rozhodnutie krajského súdu za arbitrárne.

40. Opakovaná náhrada za vecné bremeno podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. má charakter donucujúceho prostriedku proti vlastníkovi stavby (obci a samosprávnemu kraju), aby tento vysporiadal majetkové vzťahy v súvislosti s obmedzením vlastníckeho práva vlastníka pozemku buď zámenou pozemku, alebo prostredníctvom pozemkových úprav. Jednorazová odplata nemá žiaden donucujúci charakter, a to zvlášť, ak je už premlčaná.

41. Podľa sťažovateľky napadnuté rozhodnutie krajského súdu spôsobilo, že žalovaný môže jej pozemky užívať naveky zadarmo.

42. O susedných parcelách pod rovnakým futbalovým ihriskom už súd právoplatne rozhodol tak, že vlastníkom pozemku má nárok na opakované plnenie za vecné bremeno.

43. Podľa sťažovateľky je mylné tvrdenie, že vlastníkovi patrí odplata za vznik vecného bremena, a nie za jeho trvanie. Pri obmedzení vlastníckeho práva je vlastníkom obmedzovaný každý deň od vzniku až do zániku vecného bremena, nielen dňom zriadenia vecného bremena je vlastnícke právo obmedzené, ale to je iba začiatok obmedzovania vlastníckeho práva, ktoré bude trvať nevie sa ako dlho. Teda odplata má patriť vlastníkovi za každý deň obmedzenia, presne ako nájom.

44. Zákomom č. 66/2009 Z. z. nedochádza k zmierneniu majetkových krívd, práve naopak, dochádza k oveľa väčším krívdám a faktickému odňatiu vlastníckeho práva. Ako môže niekto povedať, že si sťažovatelia mali uplatniť do troch rokov od účinnosti zákona jednorazovú odplatu, ak zákon o tom mlčí a rozhodovacia prax súdov 11 rokov bola taká, že odplata je opakujúca sa.

45. Premlčaciu dobu nemožno počítvať odo dňa účinnosti zákona č. 66/2009 Z. z., pretože ku dňu účinnosti tohto zákona sťažovateľke objektívne nemohlo byť známe, že má nárok iba

na jednorazovú odplatu, ktorej premlčacia lehota plynie odo dňa účinnosti zákona. Ved' to v priebehu 11 rokov nebolo známe ani samotným súdom, ktoré rozhodovali inak.

46. Sťažovateľka si podaním žaloby zvolila opakujúce sa plnenie (rentu), s čím žalovaný súhlasil, keď uznal nárok vo výške 4781,09 eur s príslušenstvom a dobrovoľne v tomto rozsahu sťažovateľke žalovanú sumu plnil, a preto nárok sťažovateľky nie je premlčaný a ani nemohol byť.

47. Sťažovateľka uvádza, že nemá iný účinný prostriedok nápravy, keďže v napadnutom rozhodnutí krajského súdu sa uvádza, že krajský súd rozhodol v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít. Dovolanie podľa sťažovateľky nie je prípustné.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

48. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a zisťoval, či ústavná sťažnosť obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde), osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

49. Napadnuté rozhodnutie krajského súdu sťažovateľka považuje za arbitrárne a nepreskúmateľné, keďže krajský súd rozhodol v rozpore s jej legitímnymi očakávaniami a nevysporiadal sa so všetkými argumentmi, ktoré boli relevantné pre rozhodnutie, čím podľa jej názoru došlo k porušeniu jej označených práv.

50. Ústavný súd uvádza, že nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (I. ÚS 31/05). Skutkový stav a právne závery všeobecného súdu sú predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by prijaté právne závery boli so zreteľom na skutkový stav arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neudržateľné (podobne aj IV. ÚS 43/04).

51. Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľky poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porov. I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04). Za situácie, ak právny poriadok pripúšťa iné možnosti nápravy uplatnením riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov podľa Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), nemožno sa domáhať ochrany svojich práv v konaní pred ústavným súdom.

52. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu, a preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, než podá ústavnú sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

53. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľky o porušení označených práv napadnutým rozhodnutím krajského súdu, ktorému vyčíta jeho arbitrárnosť. Z obsahu ústavnej

sťažnosti je tiež zrejmé, že podľa názoru sťažovateľky krajský súd sa pri rozhodovaní adekvátne nevysporiadal s jej odvolacou argumentáciou, najmä pokiaľ ide o rozhodnutia, na ktoré sťažovateľka poukázala a ktoré v obdobných veciach priznávali opakovanú náhradu.

54. Ústavný súd poukazuje na § 420 písm. f) CSP, ktorý upravuje prípustnosť dovolania (a v prípade naplnenia tohto dôvodu zároveň aj jeho dôvodnosť) v prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany sporu postupom všeobecného súdu nadobudla intenzitu porušenia práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom *denegatio iustitiae* (odmietnutia spravodlivosti). Ak rozhodnutie odvolacieho súdu v podstatných bodoch nespĺňa požiadavky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, zodpovedá táto okolnosť dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (napr. IV. ÚS 314/2020).

55. Podľa § 420 písm. f) CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

56. Z obsahu napadnutého rozhodnutia krajského súdu je zrejmé, že sťažovateľka sa ochrany svojich práv mohla domôcť prostredníctvom inštitútu dovolania. Vzhľadom na to, že v danom prípade sťažovateľka namietala porušenie princípu predvídateľnosti súdneho rozhodnutia (sťažovateľka očakávala, že súd rozhodne rovnako ako sa rozhodovalo v iných skutkovo a právne obdobných veciach) a jeho nedostatočné odôvodnenie (nevysporiadanie sa krajského súdu so všetkými argumentmi sťažovateľky uvedenými v odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvej inštalácie, ktoré boli relevantné pre rozhodnutie), prichádzala do úvahy prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

57. Ústavný súd v danej súvislosti konštatuje, že sťažovateľkou je predstretá argumentácia vo vzťahu k arbitrárnosti a nedostatočnému odôvodneniu napadnutého rozhodnutia krajského súdu týkajúceho sa nároku na odplatu za vecné bremeno súvisiace s užívaním pozemku sťažovateľky pod futbalovým ihriskom a miestnou komunikáciou, vo svojom obsahu porušujúceho jej práva podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľka disponovala účinným prostriedkom nápravy (dovolanie), ktorý nevyčerpala (m. m. I. ÚS 300/2020).

58. Keďže sťažovateľka namietala aj rozhodnutia najvyššieho súdu, ktorými rozhodoval o otázke náhrady za vecné bremeno odlišne (rozhodnutia, ktoré priznávali najprv opakovanú náhradu a neskôr jednorazovú náhradu), do úvahy prichádzalo aj dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo

zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

59. Ústavný súd vzhľadom na obsah ústavnej sťažnosti v časti rozdielnej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu zároveň pripomína, že sťažovateľka rozhodnutie krajského súdu mohla napadnúť dovolaním aj z titulu nesprávneho právneho posúdenia, keďže účelom a zmyslom dovolania z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci je najmä zjednocovanie právnej praxe, odstraňovanie právnej neistoty s cieľom dosiahnuť, aby na určitú právnu otázku dostala strana konania za rovnakých podmienok v zásade rovnakú odpoveď, a teda zabezpečenie jednotnosti výkladu právnych noriem (IV. ÚS 139/2022).

60. Zo zistení ústavného súdu pri príprave predbežného prekovania ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka nepodala dovolanie proti napadnutému rozhodnutiu krajského súdu, a teda nevyužila právny prostriedok, ktorý jej zákon priznáva na ochranu jej základných práv a slobôd, čím nerešpektovala subsidiárne postavenie ústavného súdu. Nevyužitie zákonnej možnosti podať dovolanie totiž nemožno nahrádzať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže založiť svoju právomoc na konanie o nej až vtedy, keď fyzická osoba alebo právnická osoba nemala inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv; túto možnosť však sťažovateľka v tomto prípade mala. Ústavný súd zároveň dodáva, že sťažovateľka v ústavnej sťažnosti netvrdila a už vôbec nepreukázala, že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach jej prípadu teda neprichádzal do úvahy ani prípadný možný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

61. Z uvedených dôvodov ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

62. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, a z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa už ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľky uvedenými v ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. januára 2024

Libor Duľa
predseda senátu